

МА Бојан Панић, докторанд историје Филозофског факултета Универзитета у Нишу

ОШ „Велизар Станковић Корчагин“, Велики Шиљеговац
bojanscp@gmail.com

УДК 32(497.11)“18“:929 Симић С.

Оригинални научни рад

Примљено: 28. 1. 2021.

Редиговано: 19. 3. 2021.

Прихваћено: 1. 9. 2021.

ПОСЕТА СРПСКОГ ПОСЛАНИКА СТОЈАНА СИМИЋА ВЛАШКОЈ И МОЛДАВИЈИ КРАЈЕМ 1834. ГОДИНЕ

Апстракт: У раду је дата биографија Стојана Симића, једног од најзначајнијих људи српске историје 19. века, члана Суда народа српског, депутата, нахијског старешине, организатора буна, трговца, уставобранитеља, потпредседника и председника Државног савета. Главни део рада садржи опис посете Стојана Симића дунавским кнежевинама, Влашкој и Молдавији крајем 1834. године. Тада су односи између новоформиране Кнежевине Србије и дунавских кнежевина подигнут на један већи, званични ниво.

Кључне речи: Влашка, кнез Милош, Молдавија, Стојан Симић.

Стојан Симић (1797–1852) се родио се у селу Бољевци у Срему почетком јуна 1797. године¹, од оца Ђорђа и мајке Бисеније. образовање је стицао у манастиру Фенеку, а када му је отац прешао у Србију и постао старешина у Крушевцу, био је уз њега, све до слома устанка.² Након слома Првог устанка 1813. године вратио се са оцем у Срем, где је постао аустријски добровољац у рату са Француском. Након завршетка рата остао је без новца и посла и са неким српским породицама одселио се у Хотин (Бесарабија), у Русију. Ту је био у служби Јанићија Ђурића и примао је неку помоћ од Руса. Године 1817. вратио се у Београд, где је затекао оца у сиромаштву. Продао је своје оружје и појас да би помогао оцу. Из Београда је отишао у Букурешт, где је радио као прост радник. Касније је постао пандур код Михаила Германа, агента кнеза Милоша, када је почео да се меша у српске послове. То је било у време грчке хетерије. Тада се Стојан Симић истакао тако што је стигао на време до кнеза Милоша да га упозори да не прихвати неки турски ферман и од тада постаје татарин код кнеза Милоша и

¹ Датуми у раду дати су према новом календару. Датуми према старом календару задржани су само у напоменама, за новине и архивску грађу, ради лакшег проналазка.

² М. Ђ. Милићевић, Поменик знаменитих људи у српског народа новијег доба, Београд 1888, 643; О ослобођењу Крушевца током Првог српског устанка видети: М. Пешић, „Ратне операције устаничке војске на јужном делу ратишта од 1806. до 1809. године”, у: Устанци и побуне Срба у Турској у XIX века : поводом 170 година од избијања Нишке буне, Ниш 2012, 173–187.

преноси писма из Букурешта у Србију и обратно.³ Тиме се бавио од краја 1817. до 1821. године, када је због почетка Револуције у Влашкој⁴, морао да напусти тај посао. Интересантно је сведочење његовог брата Алексе Симића у мемоарима које је пронашао и објавио Радосх Љушић, о томе како је Стојан Симић ступио у службу код кнеза Милоша. Он је током 1817. године, када се вратио у земљу, био на страни Карађорђа, спремао буну са њим и због тога кнеза Милош није имао поверење у њега. Након убиства Карађорђа Стојан Симић је побегао у Влашку, где је временом ступио у службу Михаила Германа, повереника кнеза Милоша за сарадњу са Русима. Он, немајући по коме да пошаље поверљива писма, учинио је то по Стојану Симићу, који је на време стигао и од тада постао близак сарадник кнеза Милоша.⁵ Алекса Симић је у својим мемоарима описао и један занимљив догађај који се десио током преноса писма, када је Стојан Симић сазнао да је хајдук Гица хтео да га ухвати и преда Турцима. Стојан Симић је тада отишао код чувеног хајдука, објаснио му о чему се ради и на крају је добио његову помоћ да се спаси од Турака, а писмо је послато по другом човеку и на време је стигло на праву адресу.⁶

Године 1821. године Симић је послат у Цариград да однесе нека писма српској депутацији, али је тада затворен заједно са депутатима, јер је дошло до избијања Грчког устанка⁷. Симић се избавио из затвора, тако што се правио луд.⁸ Након повратка у земљу почео је његов успон. Почетком 1824. године постављен је за скелецију на Дубравици и Раму, да би поново обављао татарску службу, а у јуну је постављен за остружничког скелецију. Мењао је дужности и добијао различите задатке, све до 05. маја 1827. године када је постављен за члана Народног суда, као представник јагодинске нахије назван је „кнезом левачким”.⁹ Исте године послат је као члан депутације у Цариград. То је била тзв. шеста депутација у којој је Атанаска Михаиловића због болести заменио Стојан Симић, крајем септембра 1827. године.¹⁰ Симић је током марта 1828. године позван у Србију, по наређењу кнеза Милоша, од кога је требало да добије нова упутства, а

³ М. Ђ. Милићевић, н. д., 643–645; Б. Перуничкић, Крушевац у једном веку : 1815–1915, Крушевац 1971, 55.

⁴ О Револуцији у Влашкој видети: Д. Ђорђевић, Националне револуције балканских народа : 1804–1914, Београд 1995, 29–31; М. Gleni, Balkan 1804–1999. : nacionalizam, rat i velike sile. Deo 1, Beograd 2001, 71–72; С. К. Павловић, Историја Балкана : 1804–1945, Београд 2004, 50–54.

⁵ Сећања Алексе Симића на књаза Милоша, прир., Р. Љушић, Крагујевац 1997, 97–98. (= Сећања Алексе Симића); Небојша Јовановић у свом делу посвећеном кнезу Александру Карађорђевићу наводи да је Стојан Симић отишао по задатку кнеза Милоша у Букурешт и постао пандур код Михаила Германа. Н. Јовановић, Кнез Александар Карађорђевић : (1806–1885) : биографија, Београд 2010, 145. (= Кнез Александар Карађорђевић)

⁶ Сећање Алексе Симића, 98–99; Аутор наводи да Стојан Симић није примао плату за посао који је обављао, већ је добијао од 300 до 500 гроша за пут, храну и издржавање. Сећање Алексе Симића, 99–100; Ђ. Симић, Шта је био Стојан Симић? : одговор писцу чланака „Развитак државног живота у Србији”, Београд 1875, 9–10.

⁷ О Грчком устанку видети: Д. Ђорђевић, н. д., 31–37; С. К. Павловић, н. д., 54–62.

⁸ М. Ђ. Милићевић, н. д., 645; О томе видети и Сећање Алексе Симића на кнеза Милоша, 91–93.

⁹ М. Ђ. Милићевић, н. д., 645; М. Гавриловић, Милош Обреновић. Књ. 2 : (1821–1826), Београд 1909, 451 (= Милош Обреновић, књ. 2); Б. Перуничкић, н. д., 55.

¹⁰ М. Гавриловић, Милош Обреновић. Књ. 3 : (1827–1835), Београд 1912, 4 (= Милош Обреновић, књ. 3); М. Ђ. Милићевић, н. д., 645. О Атанаску Михаиловићу и његовој улози као депутата у Цариграду видети: Р. Љушић, Атанаско Михаиловић : црногорски кнез, судија и депутат, Горњи Милановац 2000, 41–46 (= Атанаско Михаиловић)

то му је дозвољено тек у априлу.¹¹ Милићевић је у свом Поменику навео да је Стојан Симић био члан депутације из 1831. године заједно са Лазом Теодоровићем и Димитријем Давидовићем, када су са Портом преговарали око данка који Србија треба да плаћа. У осталим изворима и литератури нема потврде тог податка. Михаило Гавриловић је навео да је 1832. године Симић одређен да иде у Петроград, али није отишао пошто су на Порти прихватили захтеве српских депутата.¹² Симић је почетком 1833. године изабран за изасланика у Цариграду заједно са Димитријем Давидовићем. Њихов задатак био је да предају Порти тужбе које су Милошу достављене из побуњених крајева. Они су стигли у Цариград почетком марта 1833. године. Задатак су испунили и у договору са кнезом Милошем издејствовали хатишериф којим су прикључене територије до којих је Карађорђе стигао у Првом српском устанку и које су биле предвиђене Букурешким миром из 1812. године.¹³ Након прикључења шест нахија Стојан Симић је постао старешина у Крушевцу.¹⁴ У јесен 1834. године одлазио је у Јаши и Букурешт, да као представник кнеза поздрави нове владаре. Био је један од организатора Милетине буне 1835. године, која је договорена у његовој кући у Крушевцу, током крштења његовог сина.¹⁵ Након тога постаје члан Државног савета и кабинетски саветник кнеза Милоша. Када је кнез отишао у Цариград, Симић је отишао у Влашку да обиђе своја имања, али га је кнез поставио за надзорника његових имања и посредника у односима са руским конзулом у Букурешту, бароном Рикманом. У Влашкој је Симић остао од пролећа 1835. до средине 1837. године, када се појавио пред кнезом у Београду, када су се привидно измирили. Одмах након тога вратио се у Влашку и тамо остао до 1839. године.¹⁶ Током 1839. године постао је члан и потпредседник Државног савета. Пошто је припадао групи уставобранитеља окривљен је за стање у земљи 1840. године, када је и протеран. Потом је отишао у Влашку где се бавио трговином сољу. Убрзо је под притиском Руса кнез Михаило вратио све изгнанике у земљу, осим Вучића. Након Вучићеве буне и доласка Александра Карађорђевића на власт Стојан Симић се вратио у Србију и 12. новембра 1842. године постао потпредседник Државног савета. Крајем новембра 1843. године, оставио је

¹¹ Милош Обреновић, књ. 3, 57, 59, 67.

¹² Исто, 409; М. Ђ. Милићевић, н. д., 645.

¹³ Милош Обреновић, књ. 3, 441–453, 457–463.

¹⁴ О томе видети и: Кнез Александар Карађорђевић, 145. У историјским изворима нема много података о томе да је Стојан Симић постављен за старешину у Крушевцу. Једино Новине српске пишући о проблемима на српско-турској граници у марту 1834. године помињу Стојана Симића као „члана Суда Народног и привременог надзиратељ Нахије Крушевачке” (Новине српске, 3. март 1834. године, број 9.); Р. Љушић, Кнежевина Србија (1830-1839), Београд 2004, 326–327. (= Кнежевина Србија)

¹⁵ Кнежевина Србија, 125–144.

¹⁶ М. Ђ. Милићевић, н. д., 645–646; Мита Петровић, Финансије и установе обновљене Србије до 1842. Књ. 1, Београд 1901, 557, 572. Стојан Симић је обављао послове надзиратеља кнежевиних добара у Влашкој, а у једном писму из јуна 1837. године Михаила Германа, кнежевог саветника и дипломатског агента у Букурешту сазнајемо да је послао по Симићу тражену географску карту из Петербурга и прву свеску Војне географије. Архив Србије, Збирка Мите Петровића, 2380 (= АС, ЗМП) У писму крајем октобра 1837. године упућеном Стојану Симићу од Јакова Живановићу сазнајемо да је кнез Милош помиловао Симића и одлучио да га врати на стару дужност. (АС, ЗМП, 2399). И кнез Милош шаље писмо Стојану Симићу сличне садржине почетком новембра 1837. године (АС, ЗМП, 2401); Кнежевина Србија, 230–231; 453–454.

службу и отишао у Влашку, да се бави трговином, јер је његов брат Алекса постао кнежев представник и министар спољних послова.¹⁷ Симић је постављен за председника Савета у време Вучићевог изгнанства у јуну 1844, а када је Вучић прешао у опозицију, он је био ближе кнежевој страни. Симић је дао оставку на председничко звање у Савету 1848. године након демонстрације Београђана, иза којих је највероватније стајао Вучић, који их је подстицао, јер није био у добрим односима са Симићем.¹⁸

Стојан Симић је преминуо марта 1852. године у Београду, а сахрањен је код Маркове цркве у Палилули. Милићевић је Стојана Симића описао: „високог раста, пун, гломазан, лица мало рошаваог, а беседе течне, кад треба оштре, саркастичне...” Носио је народно одело, а живео господски. Када је купио земљу и ту подигао кућу, на месту где је била бара и око ње рит, сви су му се смејали. Касније је влада ту кућу откупила за двор, и ту је био стари двор. Био је носилац више одликовања: Ордена Светог Владимира IV реда¹⁹ и ордена Свете Ане II реда које је добио од руског цара; ордена нишана ифтихара III реда, који је добио од турског султана и гвоздене круне III реда коју му је доделио аустријски цар.²⁰

*

Након избора нових кнежева у Влашкој и Молдавији 1834. године сазрели су услови да се између Дунавских кнежевина и Кнежевине Србије, вазалних кнежевина Турског царства, успоставе редовни политички, трговачки и други међусобни односи. Они су до тада одржавани захваљујући трговачким везама, преко мисионара или на неки други начин, али нису били правно озваничени. Тако је кнез Милош послао Стојана Симића да честита избор оба кнеза, а молдавски кнез узвратио је пославши му поклоне следеће 1835. године.²¹

Поводом постављења нових кнезова у Влашкој и Молдавији кнез Милош је октобра 1834. године послао Стојана Симића, члана Суда народа српског, да у његово име поздрави избор кнеза Александра Гике (1834–1842)²² у Влашкој и Михила Струдзе (1834–1849)²³ у Молдавији. Српски посланик је стигао у Букурешт 31. октобра. За смештај српског посланика одређен је Кључера Тресне. Тадашњи српски агент у Букурешту био је Димитрије Мустаков. Влашки кнез Гика је одмах по сазнању о доласку посланика Симића послао мајора Хереска да

---

¹⁷ М. Ђ. Милићевић, н. д., 646–647; М. Петровић, н. д., 582, 585.

¹⁸ Р. Ј. Поповић, Тома Вучић Перишић, Београд 2003, 195–196; N. Jovanović, Dvor kneza Aleksandra Karađorđevića : 1842-1858, Beograd 2011, (= Dvor kneza Aleksandra Karađorđevića); Кнез Александар Карађорђевић, 146.

¹⁹ Стојан Симић је 1834. године постао носилац овог одликовања, заједно са Димитријем Давидовићем и Лазом Арсенијевићем. (АС, ЗМП, 2235); Кнежевина Србија, 20.

²⁰ М. Ђ. Милићевић, н. д., 647–648. Једино је Стојан Симић надмашивао кнеза Милоша по својим громогласним говорима. Кнежевина Србија, 211.

²¹ Кнежевина Србија, 399.

²² Александар Гика (1795-1862), био је осми владар из те породице у Влашкој. Због његове жеље да води националну политику није увек лако подносио туторство и није сарађивао са скупштином. Због неслагања са скупштином и губитка подршке Русије, Гика је смењен 1842. године. С. К. Павловић, н. д., 73. Н. Јорга, Историја Румуна и њихове цивилизације, Вршац 1935, 345.

²³ Михаило Струдза је потицао из славног и богатог рода, неговао је добре односе са Русијом и због тога се сучавао са слабијом опозицијом. Власт је напустио 1849. године, под притиском Русије и Турске, а након неуспеле револуције. С. К. Павловић, н. д., 73;77; Н. Јорга, н. д., 345.

га поздрави и да договори посету кнезу, 21. октобра. Српски посланик је свечано дочекан од стране влашког кнеза, са бољарима прве класе, министрима. Српски посланик Симић је поздравио кнеза и честитао му постављење у име кнеза Милоша. Након честитања разговарали су о узајамној сарадњи. Након разговора договорено је да увече оду до театра, а сутрадан на ручак. Српски посланик Симић је након тога посетио руског конзула Минчакија и влашке ministre. Новине још извештавају да су га, од како је ручао са кнезом 3. новембра, након тога звали сви остали министри.²⁴

Приликом посете Стојан Симић је обишао и српске војнике, тобције, који су у Влашкој, у месту Рибнику, стицали војно искуство и учили се артиљерији, док су пешаци били у месту Фокшану у Молдавији. Коњаници су се налазили у Кијевској губернији у Русији. Стојан Симић је у Букурешту боравио до 10. новембра, када је кренуо према Јашу у Молдавији. На граници је свечано дочекан, од стране исправника првог пограничног округа са 15 коњаника. На тај начин је праћен кроз сваки округ, све до престонице Јаш, где је стигао 14. новембра. На том путу свуда је свечано дочекан и поздрављан. Одмах сутрадан, 15. новембра посланик Симић био је на аудијенцији код кнеза Михаила Струдзе, која је трајала цео сат и којој осим кнеза, посланика и преводиоца нико други није присуствовао. Закључили су да оба братска, православна народа, морају добро да живе, да се помажу и одржавају пријатељске и братске односе. Истог дана, посланик Симић је ручао са кнезом и угледним грађанима Молдавије, уз испијање здравице за српског и молдавског кнеза, уз музику. Тог дана ишли су до театра, где су из исте ложе посматрали представу. Трећег дана кнез Струдза је учинио велику част српском посланику посетивши га у двору у ком је боравио, где су разговарали читав сат. Српски посланик Симић посетио је и руског конзула, митрополита молдавског и многе виђеније људе. Када је након свих завршених посета и обавеза српски посланик Симић намеравао да се преко Букурешта врати у Србију, молдавски кнез је инсистирао да остане до 20. новембра, када се прослављао празник Светог Арханђела, који је прослављан као празник именовања молдавског кнеза и освећења војних барјака. Самом чину присуствовао је митрополит са два епископа. Пуцало се из топова, свирало се, клицало владару. Након честитања, посланик Симић је присуствовао постављању темеља за споменик у част освећења војних барјака. Народ је предлагао да споменик буде посвећен кнезу Струдзи, који се захваљивао на томе, али је сматрао да би га требало посветити турском султану и руском императору. Још једно обележје ове свечаности, којој је присуствовао и српски посланик Симић, било је заједничко венчање шеснаест младића и девојака из сваког округа Молдавске кнежевине. Младенци су од кнеза добили по хиљаду гроша на дар, а кумови су им били бољари. Након тога, сутрадан, 21. новембра, српски посланик Симић се опростио са кнезом и отишао у Букурешт, а након тога се вратио у Србију.²⁵

Стојан Симић се вратио у Кнежевину Србију, 15. децембра, када су новине известиле о његовом повратку из Влашке и Молдавије. Он је тада био у Пожаревцу.²⁶

---

²⁴ „Влашка”, Новине србске, 10. новембар 1834.

²⁵ „Пожаревац”, Новине србске, 15. децембар 1834.

²⁶ „Крагујевац”, Новине србске, 8. децембар 1834.

Одмах по повратку из Влашке и Молдавије члана Суда Народног српског и кавалера Стојана Симића, кнез Милош је сазнао да влашки кнез планира да пошаље своје изасланике који ће узвратити посету и пренети поздраве кнезу Милошу од влашког кнеза Гике. Кнез Милош је одмах по сазнању наредио милановачком капетану Стефану Стефановићу да свечано дочека влашко посланство чим пређе границу, да их одведе до Пожареваца и јави књазу да пошаље превоз до Голупца. Након доласка делегације из Влашке, кнез Милош је послао своје саонице са четири коња у Голубац. У Пожаревац су 25. децембра стигли влашки посланик Димитрије Глигоријевић Филипеско, каминар и прокурор Врховног Дивана Влашког са својим секретаром и сердаром Гицом Опраном. Гости су смештени у Пожаревацу у пространом двору, који је служио за васпитање кнежевих синова, Милана и Михаила. Кнез Милош је послао члана Суда Народног Стојана Симића, свог представника Аврама Петронијевића и Великог Подунавског сердара Јосифа Милосављевића у дворац да поздраве госте из Влашке. Кнез Милош је посетио госте 27. децембра, а сутрадан, 28. децембра, организовао је ручак. Пошто је тог дана била недеља, пре ручка су сви заједно били у цркви. За време ручка домаћини и гости су наздрављали у част владара и народа једне и друге земље. Здравницу је пратило пуцање топова. Влашки посланик посетио је и Милана, сина кнеза Милоша и Јосифа Милосављевића, Великог сердара Подунавског. Влашки посланик Филипеско напустио је Пожаревац 29. децембра, а испратио га је Стефан Стефановић.²⁷ И молдавски кнез је узвратио Милошу Обреновићу тако што је послао поклоне преко пуковника Теодора Балша у пролеће 1835. године.²⁸

Овим посетама српског посланика Симића Влашкој и Молдавији и доласком влашког посланика да се захвали кнезу Милошу, односи између Кнежевине Србије и Дунавских кнежевина подигнути су на виши ниво, озваничени и постали блиски, посебно јер су и једни и други радили на ослобођењу од вишевековне турске власти.

Бартоломео Куниберт, пишући о кнезу Милошу, поменуо је Симићеву посету Букурешту као путовање које је искористио да се још више одушеви животом бољара у дунавским кнежевинама, да се ближе повеже са Русима и да је то утицало да касније ради на смањењу кнежеве власти, што је кулминирало избијањем буне 1835. године, која је договорена у Крушевцу, а у историји је позната као Милетина буна.²⁹

---

²⁷ „Пожаревац”, Новине србске, 29. децембар 1834.

²⁸ Кнежевина Србија, 399.

²⁹ Б. Куниберт, Српски устанак и прва владавина Милоша Обреновића : 1804-1850. Књ. 1, Београд 1988, 360–363. Свакако да је то имало утицаја, али Стојан Симић је у Влашкој боравио много пута пре 1834. године и био је упознат са тамошњим бољарима, државном управом, проблемима, трговином, начином живота.

Извори

Необјављени извори

Архив Србије (АС):
Збирка Мите Петровића (ЗМП)

Објављени извори

Куниберт, Бартоломео. Српски устанак и прва владавина Милоша Обреновића : 1804–1850. Књ. 1, Београд 1988.
Сећања Алексе Симића на књаза Милоша. Прир. Радош Љушић. Крагујевац 1997.
Перуничкић, Бранко. Крушевац у једном веку : 1815–1915, Крушевац 1971.
Петровић, Мита. Финансије и установе обновљене Србије до 1842. Књ. 1, Београд 1901.

Штампа

Новине србске (1834)

Литература

Гавриловић, Михаило. Милош Обреновић. Књ. 2, (1821–1826). Београд 1909.
Исти. Милош Обреновић. Књ. 3, (1827–1835). Београд 1912.
Gleni, Miša. Balkan 1804–1999. : nacionalizam, rat i velike sile. Deo 1, Beograd 2001.
Ђорђевић, Димитрије. Националне револуције балканских народа : 1804–1914. Београд 1995.
Jovanović, Nebojša. Dvor kneza Aleksandra Karađorđevića : 1842–1858, Beograd 2011.
Јовановић, Небојша. Кнез Александар Карађорђевић : (1806–1885) : биографија. Београд 2010.
Јорга, Никола. Историја Румуна и њихове цивилизације. Вршац 1935.
Љушић, Радош. Атанаско Михаиловић : црногорски кнез, судија и депутат. Горњи Милановац 2000.
Исти. Кнежевина Србија (1830–1839). Београд 2004.
Милићевић Ђ, Милан. Поменик знаменитих људи у српског народа новијег доба. Београд 1888.
Павловић, К. Стеван. Историја Балкана : 1804–1945. Београд 2004.
Пешић, Мирослав. „Ратне операције устаничке војске на јужном делу ратишта од 1806. до 1809. године”. У: Устанци и побуне Срба у Турској у XIX века : поводом 170 године од избијања Нишке буне. Ниш 2012. 173–187.
Поповић, Ј. Радомир. Тома Вучић Перишић. Београд 2003.
Симић, Ђорђе. Шта је био Стојан Симић? : одговор писцу чланака „Развитак државног живота у Србији”. Београд 1875.